Štev. 39. V Ljubljani, 29. septembra 1911. LI. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Poziv!

Neznosni materialni položaj, ki pritiska na slovensko učiteljstvo s tako morečo močjo, da je prikipela naša sila in potreba do vrhunca, je prisilil podpisano vodstvo, da sklicuje s tem **javno**

izredno zborovanje delegacije

ki se vrši

v sredo, dne 4. oktobra 1911, v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani, ob 4. uri popoldne.

Edina točka dnevnega reda:

Draginja in učiteljstvo.

Poročajo tovariši:

1. Za Koroško: Zdravko Kovač, učitelj na Strmcu;
2. za Kranjsko: Fran Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani-Barju;
3. za Primorsko:
   a) Goriško: Franc Merljak, nadučitelj v Batujah.
   b) Istra: Anton Urbančič, nadučitelj v Boljuncu;
   c) Trst: Ferdo pl. Kleinmayr, učitelj v Trstu;
4. za Štajersko: Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah;
5. skupni poročevalec: Engelbert Gangl, učitelj v Idriji.

Tega zborovanja delegacije **se morajo** udeležiti tovariši delegati in vse tovarišice delegatinje, ki so jih okrajna učiteljska društva izvolila za zadnjo glavno skupščino Zaveze, vršečo se o binkoštih t. l. v Trstu. Nihče ne sme ostati doma; sedaj ni nobenega izgovora! Resni čas kliče s poveljujočim glasom: Vsi do zadnjega v Ljubljano!

Ta klic pa velja tudi vsemu ostalemu slovenskemu učiteljstvu!

Tovariši, tovarišice! — Vsi stanovi se gibljejo, vsi kličejo po pomoči in rešitvi iz neznosnega materialnega uboštva, molčati ne more in ne sme med bednimi stanovi najbednejši stan slovensko učiteljstvo!

Mi in naše rodbine ječimo pod silovito težo bede, da se že večine polašča obup! Ob sedanjih denarnih sredstvih, ob sedanjem času vedno rastoče draginje je slovenskemu učiteljstvu absolutno nemogoče izhajati! To moramo vsej javnosti povedati, na ves glas zaklicati moramo poklicanim faktorjem z gromovitim glasom obupanega in neplačanega kulturnega delavca, da je sedaj pomoč najnujnejša, ker je sila največja.

Manifestirati hočemo z vso resnostjo in dostojnostjo za naše pravice, za najprimitivnejše zahteve delovnega človeka: Dajte nam kruha!

Zato pa mora biti naša udeležba imponujoča — ogromna. Nihče, ki čuti za svoj stan, ki mu srce krvavi ob pogledu na stradajočo rodovino, naj ne ostane doma! Kakor delegatom in delegatinjam — tudi vam vsem ni zdaj nobenega izgovora. Oglaša se vse avstrijsko učiteljstvo — zaostati ne smemo mi! Z zadnjimi sredstvi, če mora biti tako, se dvignimo na pot v Ljubljano, da si ne bomo morali očitati, da smo v najresnejšem času zanemarili svojo dolžnost! To smo dolžni sebi, svoji stanovski časti in svojim familijam!

Okrajna učiteljska društva naj brez vsakega drugega poziva nemudoma razvijejo najživahnejšo agitacijo za najobilnejšo udeležbo. S tem jim nalagamo vso odgovornost. Kakor so pokazale vselej doslej, kadar je bilo treba izpričati disciplino in moč naprednega slovenskega učiteljstva, da umevajo svojo nalogo, tako naj tudi sedaj v polni meri store svojo dolžnost in naj uporabijo vsa dopustna sredstva, da pride dne 4. oktobra t. l. na naše zborovanje v Ljubljano vsakteri in vsaktera, ki ga nepremagljive težkoče in zapreke ne zadrže doma!

V središču vsega slovenskega sveta naj govori vse slovensko učiteljstvo v tem težkem času, ko je zmanjkalo kruha, a treba vendarle še vedno vršiti vse dolžnosti stanu in roditelja!

Upravni odbor Zaveze in vsi poročevalci se zbero istega dne ob pol 3. uri popoldne na posvetovanje v pisarnici načelstva „Učiteljske tiskarne“ v Frančiškanski ulici št. 8.

Vsi pokonci, vsi na noge, vsi v Ljubljano! Kliče nas sila in dolžnost!

Vodstvo Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev v Ljubljani

dne 26. septembra 1911.

L. Jelenc, t. č. predsednik. **Vilibald Rus,** t. č. tajnik.

Nekaj doneskov k vprašanju o preosnovi ljudskega šolstva na slovenskem Štajerskem.

Piše K. K.

I.

Poslanec S. L. S. ali na Štajerskem K. Z. g. dr. Verstovšek ne govori v svoji „Resni besedi“ samo o potrebi delitve štaj. deželnega šolskega sveta, ampak sploh o preosnovi ljudskega šolstva na deželi, specialno za slov. Štajer, z narodnega in gospodarskega stališča, kakor pravi.

Ker se vsaka obsežnejša preosnova ljudskega šolstva tiče obenem učiteljstva samega, oziroma njega pravnega in socialnega položaja, zato tudi mora učiteljstvo napram vsakemu takemu gibanju zavzemati svoje principialno stališče.

Učiteljstvu je to stališče od narave fiksirano, in zato principialno, mnenje posameznikovo napram skupini ne pride kot „quantite negligeable“ mnogo v poštev, zakaj stanovsko zaveden učitelj kot član tega stanu deluje in misli v duhu svojega poklica, ali je pa sploh za stan brezpomemben.

Preden to naše od narave dano stališče napram kaki preosnovi natanko precenjujemo, so daljna razmotrivanja o predmetu prepotrebna.

Kot celota smo gotovo do gotove meje v našem poklicu strokovnjaki, dasi morda temu ali onemu posamezniku v tem oziru mnogo ali sploh vse nedostaje; tega razmerja ni samo pri nas, ampak v vsakem poklicu.

Napram ljudsko-šolskemu vprašanju in recimo — njega razvoju specialno na Štajerskem imajo posamezniki neučitelji lahko različno mnenje, in sicer:

1. nobenega stališča, ker jim je irelevantno,
2. svoje osebno in privatno stališče ali
3. kot zastopniki gotove socialne skupine, odnosno politiške stranke določeno principialno stališče.

Socialne skupine, oziroma politiške stranke kot činitelji politiških akcij imajo neizpremenljivo določeno principialno stališče napram vsaki javni napravi. Ta stališča in iz njih izvirajoče sodbe so si večinoma v nesoglasju, le malo je morda točk, ki se v njih vjemajo. Nam učiteljem je treba vsa ta razna stališča, oziroma zahteve, ki jih imajo posebne razne skupine do ljudskega šolstva in njega razvoja, natanko proučavati; jih po svoji stvarnosti in upravičenosti primerjati, jih presojevati in končno na njih podlagi naše stališče popolnoma spoznavati.

Res je, v tem oziru nismo na zborovanjih naših društev spali; razpravljali smo o mnogih aktualnih vprašanjih glede razvoja šolstva v vseh panogah tudi na uradnih konferencah. Rezultati tega dela pa niso še zbrani, ostali so tudi večinoma samo na papirju, ker jim šolska oblast tudi ni mogla dosedaj priboriti veljave. Gotovim politiškim strankam je bilo vendar ljudsko-šolsko vprašanje vedno najaktualnejše, njih politiško učinkovanje v zakonodajnih skupščinah kakor v višjih in najvišjih šolskih oblastvih se je vršilo vedno, nepretrgoma, dasi ne v vsakem slučaju odkrito pred širšo javnostjo. V tej dobi razvoja ljudskega šolstva se ni nikdar pozivala celota učiteljstva, naj označi precizno svoje stališče.

V sedanjem času, ko je na podlagi volilnih reform v najvažnejše zakonodajne zbore prej upati na dosego globokih, dalekosežnih reform, kakor se n. pr. nahajajo v programih reakcionarne in radikalno narodne socialne skupine, sta porinile slednji šolsko vprašanje v ospredje svojih politiških stremljenj, ljudsko-šolsko vprašanje postaja kardinalna točka vsakega politiškega programa.

Učitelji poznamo zgodovino modernega ljudskega šolstva. Mi vemo njega izvor, posebno to, da je plod politiških bojev kulturnega značaja, njih pravni rezultat in da bo isto tudi vsaka uspela preosnova, namreč: kompromisni pravni rezultat vseh na tej napravi zainteresovanih, med seboj borečih se strank, oziroma socialnih skupin. V koliko bodo slednje uva-

ževale naše mnenje in predloge, naše principialno stališče, to bomo šele videli.

Radikalno se je lotil vprašanja koroški poslanec Steinwender in je stavil mnogo deloma stvarno izvedljivih in neizvedljivih predlogov. Pri svojih izvajanjih ni žalil učiteljstva kot celote po nepotrebnem. Opozarjam za sedaj le na njegov članek v „Tagesposti“ od 16. oktobra 1910 in na odgovor nemškega štajerskega učiteljstva v „Pedag. Zeitschrift“ z dne 25. oktobra 1910.

Oblastno je pa nastopal meseca marca 1911. l. v treh člankih „Tagesposte“ dr. Hans Kleinpeter, profesor, lingvist na gimnaziji v Gmundnu, proti sedanji šoli in posebno učiteljstvu. Zajahal je namreč posebno specialiteto šole — „Die Arbeitsschule“, ki pa o nji sam nima jasnih pojmov. Opomnim mimogrede le, da zdaj ne vleče več „Arbeitschule“ ampak „Schlagwort: Tatschule“. Nas učitelje je imenoval povprek največje nevedneže in ignorante, ki svojega poklica ne umevamo, ki se za nobeno akcijo v razvoj šolstva ne brigamo, niti ne poznamo delovanja Kerschensteinerjevega ne Gurlittovega itd. Predaleč bi zabredel, ako bi na tem mestu zasluge teh dveh šolnikov za šolo in njih ideje razpravljal, opozarjam le na Gurlittovo delo „Die Schule“ iz zbirke „Sammlung sozialpsychologischer Monogphien“ in na njegove daljše in krajše razprave v vseh štirih letnikih revije „Dokumente des Fortschrittes“.

Kleinpeter je spravil pri svojem zabavljanju toliko nepraktičnih bedarij vkup, da se nemškemu učiteljstvu niti vredno ni zdelo, natančneje se z njim spuščati v polemiko, ampak ga je 6. štev. „Pedag. Zeitschrift“ z dne 25. marca 1911 odslovilo s kratkim odstavkom. Mož je namreč tip nepraktičnega lingvista, kakršnim se akademiki drugih fakultet tako radi posmehujejo.

Prav vljudno in prijazno pa vabi naš poslanec K. Z. štejersko slovensko učiteljstvo na sodelovanje pri preosnovi ljudskega šolstva na deželi, kakor je osnovana v programu K. Z., in sicer:

„Slovensko učiteljstvo naj nikdar ne pričakuje, da bi pripuščali za učiteljstvo povišanje plač, preden da ne vidim, da se to z vnemo ne vrže v boj za narodne zahteve našega ljudskega šolstva in ne sodeluje skupno z nami za preosnovo šolskega zakona, kakor je primeren na deželi.“

Ta preosnova vsebuje po programu K. Z. tudi delitev štajerskega deželne a šol. sveta. Za sedaj imamo učitelji še dovolj časa, da raziskujemo in fiksiramo svoje stališče in mnenje o preosnovi ljudskega šolstva na Štajerskem za deželo po programu K. Z. Škoda, da nam g. poslanec ni razodel še več podatkov po svojem programu, ne pa samo delitve deželnega šolskega sveta, zakaj narodni program K. Z. vsebuje še več točk, zlasti glede slovenskega ljud. šolstva, ki od njih g. poslanec ni pripravljen žrtvovati niti pičice. Potem se bo lahko po njegovem pravilnem nasvetu vršila preosnova po učiteljskih društvih in po izkušnjah strokovnjakov.

G. poslanec tudi vzklika: „Kličem Vas učitelje na delo, pečajte se s preosnovo ljudske šole na deželi! Zahtevate lahko celo od nas poslancev, da zastopamo vaše predloge. Veselilo me bo, če mi podate celi načrt te preosnove. Videli boste, da ga bomo poslanci S. K. Z. vrlo zastopali, če bo le primerno zasnovan po naših razmerah na deželi.“

Ako hočemo učitelji jasno pregledati vprašanje po preosnovi ljudskega šolstva, moramo imeti za to dobro zasnovan temelj raznih dejstev in okoliščin, ki morda res zahtevajo preosnovo, potem se bodo iz njega izcimila nadaljna vprašanja, kako se naj to vrši.

Odgovarjati nam bo treba torej:

1. Ali te treba reformirati in zakaj?
2. Kaj je treba reformirati pri ljud. šolstvu?
   a) ali državni šolski zakon?
   b) dokonani šolski in učni red, katere točke?
   c) obrat v šolstvu, pouk, učni načrt?
   č) učiteljstvo, njega predizobrazbo, pravno in socialno stališče?
3. Kako bo treba reformirati vobče?
4. Kako specialno za slov. Štajer?

Na ta vprašanja nam bo mogoče stvarno odgovoriti le tedaj, ako vestno proučujemo, kaj dandanes pravzaprav zahtevajo razni sloji, bolje socialne skupine, ki iz njih sestoji družba, od ljudskega šolstva. Tako bomo spoznali in precizirali njih stališče napram ljudskemu šolstvu, in sicer istinito, ne fiktivno. Proučavali bomo na podlagi tega, v koliko odgovarja sedanje šolstvo vsem tem zahtevam.

Pri tem stvarnem razmotrivanju bomo spoznali, v katerih bistvenih in nebistvenih točkah se te razne principialne zahteve ali stališča ujemajo, oziroma so v nesoglasju, kje bo treba tej ali oni skupini popustiti, ali svoje zahteve dosegljivemu prilagoditi. Morebiti bomo potem dognali modus, da se za nekaj časa doseže povoljno ravnotežje razmer med različnimi stališči in zahtevami. Mogoče nam bo izvajati pozitivne nasvete in predloge za bodočo reformo.

Vrhutega se bomo informirali pri društvu „Sozial-pädagogische Gesellschaft“ na Dunaju, ki je konstituirala „Volksschulreformkomitee“ za celo Avstrijo, o uspehih enkete l. 1909 in 1910. Razposlal je ta komite 25.000 vprašalnih pol s 124 vprašanji na vsaki poli. Saj smo vendar vsi učitelji tiste pole popisali, ne samo učitelji, tudi starši in zastopniki vseh slojev.

Kakor je iz tega razvidno, se bo nabralo gradiva za objektivno razsojanje dovolj, in se nam ni treba nikakor prenagliti.

Specialno bomo razmotrivali tudi stališče, oziroma zahteve raznih socialnih skupin do učiteljstva samega, ker smo gotovo tudi bistven del ljudskega šolstva. Pri tem bomo morda spoznali, da gre nekaterim slojem, oziroma socialnim skupinam samo za preosnovo učiteljev, odnosno njih pravnega in socialnega stališča.

Zavedati se moramo, da imajo socialne skupine le politiško življenje, njih stremljenja so politiški akti in zaradi tega se združujejo v stranke, ki se med seboj bore za udejstvovanje svojih smotrov ali programov.

Pri proučavanju teh stremljenj glede ljudskega šolstva bomo končno gotovo tudi spoznali, v koliki meri je upravičeno preosnovati ljudsko šolstvo na deželi na Štajerskem po narodnem programu S. K. Z. in želim, da bi ob tem res vsi skupaj veselje imeli s polancem g. Verstovškom vred.

Z imeni na dan!

„Slovenski Učitelj“ — št. 9., str. 209 — prinaša pod notico „Imenovanja na slovenskih šolah v Trstu“ pod navedbo imenovanj še sledeči dostavek: „Od zanesljive osebe, bivajoče v Trstu, se je čulo, da se poteguje eden izmed kranjskih poslancev S. L. S. — ime zamolčimo — za liberalnega kandidata, ki pa zdaj še ni prišel do naslova c. kr. učitelja. Tako se pač nismo zmenili!“

Ker je ta dostavek pod imenovanji učiteljstva na C. M. šoli, zato mora biti po poročilu „Slov. Učitelja“ prizadeti učitelj eden izmed provizornih — nepodržavljenih — učiteljev na C. M. šoli.

Da bi se potegoval poslanec S. L. S. za učitelja C. M. šole, se nam zdi neverjetno, ker vemo. da se znajo v slučaju — četudi je podržavljenje splošno interesnega pomena za napredek Slovenstva! — podpiranja pri podržavljenju zavzemati klerikalni poslanci le še za pl. Šukljeta „žlahto“, kar nam jasno kažejo imenovanja učiteljstva na c. kr. umetni strok. obrtni šoli v Ljubljani.

Ne tajimo, da bi se ne smelo delati razlike med obračanjem na poslance, kadar gre za državne koncesije v narodno nam ogroženih krajih; **toda praksa nas uči drugače,** in to pove tudi zadnji stavek zgoraj navedene pripomnje, ki pozivlje — na politiški bojkot! Ne bomo razmotrivali, če je to opravičeno, vprašamo le, **če bo zadovoljno vodstvo družbe, da se učiteljstvo pogaja preko odbora s klerikalnimi poslanci za službo, in če bo s tem zadovoljen lokalni poslanec, da se mešetari preko njega, ki je edini upravičen za kaj takega posredovati na Dunaju, ki je do danes vestno vršil to svojo dolžnost in kateremu se lahko popolnoma skazi taktiko in često uspeh, če se mešetari preko njega in preko odbora C. M. D.?**

Zgoraj navedeni dostavek „Slov. Učitelja“ ima značaj podlega natolcevanja, ker smo prepričani, da se nihče izmed učiteljstva C. M. šole ni zatekel po pomoč h kranjskim klerikalnim poslancem. Zategadelj pozivljamo kateheta A. Čadeža in c. kr. nadzornika J. Novaka, da ne natolcujeta in blatita brezimno po krivem učiteljstva C. M. šole **in prideta z imeni na dan!**

Lump laže; pes pa laja izza plota!

Če je pa kdo storil to, kar predbaciva „Slov. Učitelj“, naj nosi sam krivdo in posledice za svoj greh; mi ga ne bomo zagovarjali!

Slovensko-hrvaški klub in istrski državni poslanci.

Pod tem naslovom smo priobčili že več sestavkov, a vendar ne moremo drugače, nego da nadaljujemo, ker naše geslo je „Clara pacta — boni amici“.

V „Slovenskem Narodu“ je priobčil štajerski tovariš, dopis, v katerem je pojasnjeval, zakaj je štajersko napredno učiteljstvo nasprotno delitvi deželnega šolskega sveta v slovenski in nemški del, kakor je v Pragi češki in nemški samostojni deželni šolski svet. To mu je dalo povod, da je popisal, kakšno ljudsko šolstvo je na Kranjskem, kjer mu gospodari Šusteršičeva klerikalna stranka. S tem e zvedela širša javnost za vso kranjsko šolsko mizerijo, in v Trstu izhajajoča italijanska lista „Piccolo“ in „Indipendente“ sta to izrabila za svojo gonjo proti tržaškim Slovencem. „Edinost“ je sicer odvrnila in pokazala obema, da bi bilo bolje, ako bi se zanimala za italijansko šolstvo v Italiji, kjer mrgoli analfabetov. Vendar je ostala še vedno istina, da je kranjsko ljudsko šolstvo na nizki stopnji in mesto, da bi se boljšalo, gre korak za korakom k še slabejšemu. To je priznal tudi dr. M. v „Edinosti“ od 8. septembra t. l. pod naslovom „Nekaj resnice“. On navaja tudi vzrok k temu in pravi, da ni dovolj skrbela za ljudsko šolstvo napredna stranka na Kranjskem, takrat, ko je bila na krmilu. Mi mu pritrjujemo, a vendar moramo priznati, dokler je vladala napredna, da se je vsaj počasi nagibalo k boljšemu, četudi ji je nagajala Šusteršičeva klerikalna manjšina.

Kranjsko ljudsko šolstvo propada ali nazaduje zaradi delovanja Šusteršičeve stranke. Duhovščina in drugi privrženci te stranke so hujskali in hujskajo proti šoli in učiteljstvu, tako da je večina ljudstva, ki nepremišljeno trobi v Šusteršičev rog, je smatrala in smatra šolo le kakor neizogibno zlo. Sam Šusteršič je na shodih ščuval in hujskal proti učiteljstvu in s tem proti šoli, da, celo do tega je prišel, da je naročal, naj si učiteljstvo numerira svoje kosti. Dokler je vladala napredna, je napravila v tem pogrešek, ker se je bala te hujskarije, namreč mislila je, da jo spravijo Šusteršič in njegovi privrženci ob popularnost, ako uredi šolske in učiteljske zadeve. Ta pogrešek se je naravnost nad njo hudo maščeval, ker ljudstvo nima potrebne izobrazbe in nima samostojnosti, volilo je tako, kakor so mu drugi narekovali.

Propadla je napredna in zavladala je Šusteršičeva klerikalna. Bože moj, kako se godi sedaj šolstvu in učiteljstvu! Koliko brezpotrebnih premeščevanj, koliko tožb, koliko disciplinarnih preiskav itd. je moralo že prebiti ono kranjsko učiteljstvo, ki ne trobi v Šusteršičev rog, smo že dostikrat popisali, zato ne bomo tega ponavljali. Prišel je 14. dan oktobra 1909 leta. Imela se je rešiti regulacija učiteljskih plač, seveda bi se pri tem ne moglo delati razlike med naprednim in klerikalnim učiteljstvom. Regulacija se ni smela rešiti, ker tega ni hotel Šusteršič. Proti sta glasovala celo učitelja Franc Jaklič in Jernej Ravnikar ter obsodila v stradanje vse kranjsko ljudskošolsko učiteljstvo, naj je že naprednega ali klerikalnega mišljenja. Zaradi tega je nastalo na Kranjskem pomanjkanje posebno moškega učiteljstva. Temu je nasledek, da poučujejo na mnogih šolah namesto moških ženske učne osebe, a na mnogih župniki, kaplani, organisti, dacarji in drugi za ta stan neusposobljeni ljudje. Ponovili smo v kratkem opis kranjskega ljudskega šolstva in ozrimo se sedaj v Istro.

Slovanskemu šolstvu v Istri je najhujši nasprotnik deželni odbor, zakaj ta se brani ustanavljati potrebne slovanske ljudske šole. Vendar se pri vsem tem nasprotstvu množe slovanske šole, in nadejati se je, da počasi pridemo do primernega števila. Do leta 1908. je bilo tudi v Istri pomanjkanje učiteljstva, videli smo, da so časih čakala sistemizovana mesta po več let, preden so jih aktivirali. Vzrok temu je bilo iskati v premalih plačah. 1908 je deželni zbor reguliral plače. Slovanski poslanci so skrbeli, da se ni naredilo vsaj velike razlike med slovanskim in italijanskim učiteljstvom, in učiteljstva je dosti, da se sistemizovana mesta takoj tudi aktivirajo. V Istri obstoji deželni šolski svet iz c. kr. namestnika kot predsednika, iz treh članov, delegiranih izmed članov deželnega odbora, iz ekonomičnega referenta, iz treh deželnih nadzornikov, iz dveh zastopnikov katoliške cerkve in iz treh članov, imenovanih izmed ljudskošolskega in srednješolskega učiteljstva. Iz tega je razvidno, da je sestavljen istrski deželni šolski svet tako, da Slovani nikdar ne pridejo do primernega števila glasov. Tudi tu bo potrebno ali deliti ali kako drugače ukreniti, da ne bo slovansko šolstvo po mačehovsko oskbovano. In ali bo imelo istrsko slovansko učiteljstvo zaupanje do istrskih državnih poslancev, ki so obenem tudi deželni poslanci, ko vidi, da se družijo z najhujšimi nasprotniki kranjskega šolstva? Nadejamo se, da sami poslanci uvidijo, da jim učiteljstvo ne more zaupati in noben čudež ne bo, ako se v odločilnem trenotku kdo oglasi in poreče: Nočemo piti s dežja pod kap, zato nočemo, da se delil deželni šolski svet! — Dr. M. je povedal zlato resnico, da ni zadeva kranjskega ljudskošolskega učiteljstva samo kranjska zadeva, ampak zadeva cele Slovenije in zato bi bili morali istrski državni poslanci zahtevati od Šusteršiča in njegove stranke, da pravično uredi šolske zadeve na Kranjskem. Ko bi se to zgodilo, bi jim nihče ne mogel zameriti, ako bi mu pomagali do ministrskega stolčka. To, da podpirajo onega moža, ki je vzrok, da je kranjsko šolstvo v sramoto vsemu slovenskemu narodu, jih vendar ne more priporočati. Žalosten zgled vidijo na Štajerskem, ker je res ložje umreti v boja s sovražnikom kakor živeti v zavesti, da mu bo nekdaj zavratno umorila brat v roka!

Dne 4. oktobra vsi na manifestacijski shod slovenskega učiteljstva v Ljubljano!

Še o petletninah na Goriškem.

Tovariš Križman me opozarja v zadnji številki „Učit. Tov.“ na razsodbo upravnega sodišča in jo doslovno prijavlja. No, ta razsodba mi je prav tako znana kakor njemu, a vložil sem utok, ker ne smatram ene razsodbe upravnega sodišča za zakon in ker ni izključeno, da reši sedaj upravno sodišče v nasprotnem smislu.

Ne vidim pa v tozadevnih dopisih beganja in zbadanja, kakor tovariš K., ampak mirno sodeč, vidim bedo, ki se oglaša v učiteljskih vrstah, in če se kdo potoži v stanovskem glasilu, kje drugod naj si olajša gorje?

Vsi ti dopisi kličejo, naj se nam da, kar je odvzetega, in naj se popravi, kar je zgrešenega. Čemu se torej razburjati in mašiti usta z nadpisom: „Tako je ... in nič drugače!“

Tovariš K. pravi, da so vodilni faktorji storili vse mogoče v tem oziru in napravili tudi vse druge potrebne korake, da se izpremene tozadevni paragrafi in še kaj več! Jaz pa pravim, ko bi vodilni faktorji le namignili brez potrebnih korakov in „še kaj več“, bi bilo v naši unicum-deželi vprašanje že davno ugodno rešeno za učiteljstvo in davkoplačevalce. Oboji zdihujejo, ali kolikor sem informiran, ne svita se še.

Ako se pa motim, naj tovariš K. navede one faktorje in dejstva, da vidimo, kaj so storili. Drago mi bo!

Popolnoma prav pa trdi moj prijatelj K., ki pravi, da je ugodna rešitev odvisna od deželnega zbora.

Josip Štrekelj.

VIII. deželna učiteljska konferenca za Štajersko.

Predvsem moramo konštatirati, da so vabila za 8. deželno učiteljsko konferenco dobili delegati tik pred odpotovanjem, nekateri pa sploh prepozno, en delegat še celo na dan zborovanja v Gradcu. Ker se vrši deželna učiteljska konferenca vsakih 6 let, bi pač pisarnica deželnega šolskega sveta lahko vse potrebno preskrbela o pravem času. Ako bi se otresli svetega Birokratizma, bi bili poslali vabila naravnost izvoljenim delegatom, ne pa potom okrajnih šolskih svetov, s čimer se je dostava silno zavlekla.

V nedeljo, dne 10. sept., so se vršila razna predpripravljalna dela.

Predsednik „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“, tov. Rajšp, je pismenim potom sklical slov. delegate na 6. uro zvečer v čitalniško sobo gostilnice „Zum grünen Anger“ (Leonhardstraße št. 3) na posvetovanje zaradi učnega načrta in drugih važnih točk. Ker se je sklicalo zborovanje „Lehrerbunda“ na 5. uro popoldne, so se nekateri slov. delegati sešli ob 4. uri popoldne v zgoraj imenovani gostilnici.

*

Ob 5. uri popoldne se je vršilo zborovanje vseh delegatov, ki so prišli skoraj polnoštevilno, v restavraciji mestnega gledališča v parku, ki jih je srčno pozdravil predsednik „Lehrerbunda“, tov. Herz, in poročal o vsem, kaj je storil „Lehrerbund“ za deželno učiteljsko konferenco.

„Bund“ je v odborovi seji že poprej proučil vse poslane predloge delegatov za deželno učiteljsko konferenco, ki so tiskani v „Mitteilungen zur 8. Landeslehrerkonferenz“. S tem je bilo delo jako olajšano in se je mnogo časa pridobilo za konferenco samo.

Nato smo se razgovarjali o kandidatih za stalni konferenčni odbor, za zapisnikarje, reditelje, njih namestnike, za zastopnike v disciplinarni senat ter v odbor za revizijo učnega načrta. Pri tej priliki naj konštatujemo, da so se predlogi sprejeli soglasno ter so prišli slovenski delegati kot zastopniki ene tretjine slovenskega učiteljstva povsod v primernem številu v poštev. Izid volitev priobčujemo na drugem mestu.

Preden se je sestavil terno za disciplinarni senat, je poročal jako zanimivo dosedanji zastopnik učiteljstva, meščanski učitelj Fr. Kawan, ter opozoril na razne nedostatke disciplinarnega zakona, kakršni so se pokazali v praksi in ki jih bo treba v teku let odstraniti. Govorniku smo burno ploskali. Enako je tudi poročal njegov namestnik A. Kasper, ki je bil zastopnik samo v par slučajih.

Ta razgovor je trajal nad 7. uro zvečer.

*

Uradni predpripravljalni razgovor kakor tudi seje deželne učiteljske konference so se vršili v mali dvorani, imenovani „Stephaniensal“, štajerske hranilnice.

Ob 8·10 zvečer je otvoril deželni šolski nadzornik in dvorni svetnik dr. Tumlirz razgovor, poročal kratko o izvršitvi sklepov zadnje deželne učiteljske konference ter poudarjal, naj se vrši konferenca v lepem tonu, četudi so različna mnenja zastopana Potem je naznanil poročevalce za razne referate. Dnevni red konference in opravilni red so dobili delegati tiskan v roke. Pojasnil je še, kako je izpremenjen opravilni red, sklenjen na zadnji konferenci, ter da bodo za vsako sejo krožili imeniki navzočih, v katere naj se zapisujejo, ker je čitanje imen delegatov preveč šolska manija. Nato so se določili kandidati za razne funkcionarje, ki se izvolijo drugi dan. Glede predlogov je želel, naj se stavijo samo taki, ki ne zahtevajo izpremembo šolskih zakonov, ki si nasprotujejo ali zahtevajo preveč denarnih žrtev.

Predsednik se je s svojimi izvajanji izkazal kot izkušenega šolnika in izvežbanega parlamentarca.

I. razpravni dan.

1. seja se je pričela v ponedeljek ob 8·10 zjutraj. Dvorni svetnik dr. Tumlirz imenuje namestnikom mestnega šolskega nadzornika dra Frettensattla, zapisnikarjem: Rud. Musgerja in Tom. Kurbusa (Slovenec), pozdravi zastopnika dež. šol. sveta in dež. odbora poslanca dra Hofmann von Wellenhofa, člana dež. šol. sveta vseučiliškega profesorja dra Klemensiewicza, dra Buchnerja, gimn. ravnatelja Glowackega in ces. svetnika Trunka ter okrajne šolske nadzornike.

Potem naznani, da je cesarski namestnik grof Clary in Aldringen službeno zadržan se udeležiti konference, da ga pa jako zanimajo razprave, ki jim želi najboljšega uspeha; sklepe pa bo po možnosti, v kolikor spadajo v njegovo območje, dobrohotno pospeševal. Predsednik opozori na uradni značaj deželne učiteljske konference, želi daljni razvoj šolstva v smislu državnega šolskega zakona ter sklene svoj otvoritveni govor s trikratnim „hoch“ na cesarja.

Ravnatelj Bischofberger predlaga, naj se pošlje brzojavnim potom vdanostna izjava cesarju ter brzojavni pozdravi naučnemu ministru grofu Stürgku in cesarskemu namestniku grofu Claryju. Ker sta bila zadnja brzojava skupno predlagana, so bili Nemci v zagati in so glasovali tudi za pozdrav klerikalnemu ministru, pozneje pa niso mogli več napake popraviti.

Predsednik poda nato občni pregled o razvoju štajerskega šolstva v teku zadnjih šestih let. Leta 1905 je od 203.000 šoloobveznih otrok obiskovalo šolo 196.000, leta 1910 pa od 219.000 šoloobvezenih otrok 212.000; potem lani okroglo 7.000 otrok ni šole obiskovalo. Število javnih ljudskih šol je od 868 poskočilo na 894, število meščanskih šol pa od 19 na 21. Leta 1905 se je nahajalo med 2823 učnimi osebami 95 neizkušenih, leta 1910 pa med 3272 samo 12. Izdatki deželnega šolskega sveta so znašali 1905 l. 5,362.000 K, letos pa 7,141.000 kron, torej zvišanje za 30%. Razvoj notranjega šolstva in učni uspehi so v celi deželi jako povoljni, ravnotako se opaža živahna marljivost pri učiteljstvu za nadaljno izobrazbo. Potem omenja tri važna vprašanja letošnje konference in referenta.

Nato so bili vloženi sledeči nujni predlogi:

1. Predsednik se prosi, naj takoj na deželnem odboru posreduje, da se hranarina udeležencem letošnje deželne učiteljske konference v sedanji draginji primerno zviša in v kratkem izplača. Predlaga se, da se izplača dnevščina 10 K in prenočnina 3 K za vsak razpravni dan in onim delegatom, ki potujejo en dan h konferenci in en dan od konference, tudi za ta dneva dnevščino. Udeležniki konference, ki stanujejo v sejnem kraju, naj dobe tudi za vsak sejni dan 10 K.

2. Deželna učiteljska konferenca naj sklene sledeče: Štajersko učiteljstvo razodene po deželni učiteljski konferenci javnosti in merodajnim faktorjem, da je izboljšanje materialnega položaja učiteljstva zaradi trajajoče draginje neodložno in da učiteljstvo noče več in ne more več sile dalje prenašati. Ono mora torej spričo ogrožene eksistence celega stanu od štajerskih poslancev zahtevati, da z vsemi močmi na to delujejo, da bo štajerski deželni zbor čimprej sklican in delozmožen in takoj zakon sklene, po katerem dobi učiteljstvo dežele enako plačo kakor državni uradniki od enajstega do osmega činovnega razreda.

3. Danes v Gradcu zborujoča 8. štajerska deželna učiteljska konferenca pozdravlja z veseljem v prestolnem govoru napovedano vplivanje vlade na razvoj ljudske šole, da se mladina izobrazi za praktične zahteve gospodarskega tekmovanja, in upa, da se zdaj najpreje oskrbe podlage k tej izpopolnitvi domačega ljudskega šolstva. Te so: 1. Popolna in stroga izvedba osemletne šolske obveznosti; 2. znižanje števila učencev enega razreda; 3. občna uvedba „Pflichtfortbildungskurse“; 4. povzdigne naj se znanstvena in praktična izobrazba učiteljev in 5. ureditev učiteljskih plač po vsakokratni plači državnih uradnikov od enajstega do osmega činovnega seda.

Predsednik odredi, da se nujni predlogi rešijo koncem seje, ko se je nujnost odobrila, naroči razdelitev volilnih listkov za razne volitve, ki jih prevzamejo števci glasovnic.

Potem je predaval prof. dr. Ludvik Binder jako izborno „O bistvu eksperimentalne didaktike in v koliko se ljudska šola na eksperimentalnih poizkusih na otrocih lahko udeležuje“.

Izvajanja Binderjeva so se gibala v okviru interpretacije in kritike doslej izvedenih eksperimentalnih pedagoških in didaktiških raziskavanj na podlagi predavanj prof. Ernsta Meumanna in na podlagi dotičnih spisov o pedagoških in didaktiških eksperimentih. V uvodu se je govornik dotaknil utemeljitve eksperimentalne pedagogike, njenega izvora iz prirodne vede, medicine in eksperimentalne psihologije, je omenil merjenje utrujenosti, nauk o nadarjenosti, duševno higieno dela šolskih otrok, nauk o predstavnih tipih kot temelju za prikaze zavesti, splošne in špecialne probleme otroške psihologije, vprašanje o možnosti umetne naprave poljubnih prikazov zavesti, je opisal psihološki, pedagoški in didaktiški eksperiment in omejil delokrog eksperimentalne pedagogike in didaktike. Nato je označil nauk o delu strokovnem v Meumannovem smislu, njegove dele, namreč dele splošnega nauka o delu, ki naj ustvarijo temelj novi splošni, in dele špecialnega nauka o delu, ki naj dado temelj novi špecijalni didaktiki. Pojasnila k eksperimentom o nazoru in nazornem pouku so se največ opirala na eksperimente, ki jih je izvedla gospa dr. Marija Dürr-Borstova pod vodstvom prof. Meumanna, in so obsegala razkrojitev nazora na njegove elemente, razmerje nazora in izreke, razkrojitev in postopanje nazornega in izrečnega eksperimenta, vprašanje o možnosti otrokove vzgoje k nazoru in izreki ter o dotičnih sredstvih. Nadalje je razmotrival pomen aktivnih psihiških procesov za izobrazbo nazora, k temu potrebno važnost emocionalnega momenta ter momenta čuvstva in volje in stem moment samonajdbe za nazorni pouk. Naposled je obrazložil iz eksperimentov posnete normative za nazorni pouk. Razlaga bralnega eksperimenta se je dotikala psihološke analize bralnega akta, razjasnitve delnega procesa branja, psihološke in pedagoške naloge kakor razporedbe in poteka eksperimenta in iz tega izvirajočih posledic in zahtev. Posebno je naglašal eksperimentalno določitev gibanja oči med branjem in dobitno zmožnost tahistoskopičnega branja za raziskovanja ter naposled vprašanje po razvoju otrokove bralne spretnosti in po sredstvih, da se jo pridobi. Dalje je omenil male poizkuse gospe Benussi-Lielove, ki govori na podlagi njih uspehov besedo bralne metode skupnih podob ali normalne besedne metode. Vprašanje o „najboljši“ bralni metodi moramo še danes smatrati za nerešeno. Iz eksperimentov dobljene spoznave se ločijo v tri skupine, v take, ki so imele že v stari pedagogiki in didaktiki svojo veljavo in so bile z eksperimentom znanstveno utemeljene; v skupino stavkov, ki jih je eksperiment popravil in dopolnil, in v skupino, ki je bila naravno dobljena. Analogno so ločeni normativi in na isti način je bilo dobljeno bistvo, t. j. vsaj glavni njegov del, t. j. stare spoznave je treba preizkusiti in sprejeti, ako so se z eksperimentom izkazale kot rabne, pomanjkljivo je treba popraviti in popolniti in naposled dobiti nove pedagoško-didaktične spoznave in s temi dotične metode znanstveno-eksperimentalno utemeljiti in podkrepiti. Na vprašanje, kak delež ima na eksperimentalni pedagogiki in didaktiki ljudska šola, je predavatelj odgovoril, da so nove discipline v obrisih, kakor stoje danes pred nami, materialno in formalno popolnoma last ljudske šole, da pa tudi višje šole že danes lahko iz njih dobe svoj del, in sicer tako po direktnem potu kakor po analogiji. Vprašanje pa, naj se li ljudska šola aktivno udeležuje eksperimenta, danes še ni zrelo. Pred tem vprašanjem naj prej pride reforma učiteljske izobrazbe v smislu poglobljene splošno psihološke, otroško-psihološke in pedagoške reforme. V tem smislu je govornik tudi predložil resolucijo na naučno-ministrstvo.

Govorniku se je burno ploskalo, njegova resolucija je bila soglasno sprejeta.

Zatem se proglasi izid volitev:

a) v stalni konferenčni odbor so bili s 87 glasovi izvoljeni: Adolf Franke, Rudolf Maier, Franc Monschein, Rudolf Musger, Franc Kalista, Franc Kawan, Karl Offenbacher, Anton Otter, Ferdinand Schreithofer, Karel Gaischeg in Slovenci: Anton Gnus, Franc Kocbek, Avgust Požegar, Josip Rajšp in Ernst Slanc. — Namestniki: Franc Rottenmanner, Josip Chibidziura, Em. Pirnat, Gustav Simchen; Slovenca: Ivan Knapič in Matija Lichtenwallnner.

b) zapisnikarjem s 85 glasovi: Rudolf Musger in Tom. Kurbus (Slovenec).

c) zastopniki v disciplinarni senat: Franc Kawan, Alojzij Kasper in Anton Otter; namestnikom: Kasper, Kawan in Otter.

d) reditelje: Franc Rottenmanner in Ivan Strelec (Slovenec); namestnikom: Hans Richter in Lud. Černej (Slov.).

e) števcem glasovnic: Hen. Müller, Jos. Dorfmeister, Ferd. Porsche in Valentin Pulko (Slovenec).

Koncem prve seje so se obravnavali nujni predlogi, ki so jih bili vložili: 1. Kalista, 2. Monschein, 3. Baumgartner. Prvi in tretji sta se sprejela soglasno neizpremenjena, drugi pa po daljši debati v toliko izpremenjen, da se je izpustilo „noče več“ in „da bo štajerski deželni zbor čimprej sklican in delozmožen“, tudi soglasno. O prvem predlogu je dal pojasnilo predsednik, da se naj najprej izplačajo stare diete, ostanek k novim pa po rešitvi dotičnih pogajanj.

Sklep I. seje ob 11·45 ponoči.

Po zborovanju Slomškove Zveze.

Časi se izpreminjajo. Dasi se Jakličevega govora na zborovanju Slom. Zveze skoro ne izplača zavračati, ker ni ta govor vreden niti najslabšega medklica na debatnem govoru političkega shoda, vendar zavrnemo še oni kisli dve misli, ki jih vsebuje ves „govor“ predsedstva: **Deželni in drž. poslanec Jaklič, presednik Slom. Zveze, laže.** On je govoril na zborovanju Slom. Zveze sledeče: „Naše vrste se množe! To so konstatirali nehote naši tovariši — **(včasih smo bili nasprotniki!)** — iz nasprotnega tabora, kajti oni jih izkazujejo v svojih vrstah čedalje manj. **Vendar so še vedno v večini“.** — Izjava Jakliča, da nas je vedno manj, je grda laž, ker naše število je **priraslo** tudi v zadnjem letu precej, kar jasno izkazuje tajniško poročilo z glavnega zborovanja „Zaveze“ v Trstu. Torej je bila ta laž predsednika Slom. Zveze že prej pobita, preden jo je izgovoril in se je dični general Slomškarije prokleto zmotil, ako misli prikrivati svoje generalstvo brez armade na ta način, da laže in falsifikuje resnico. Strokovno-stanovska organizacija, ki deluje proti interesom stanu

14. X. 1909.

mora propasti, in to je bodočnost Slomškove Zveze, katere program je: Koritarstvo, stanovski razdor in klerikalizem v šoli!

„Ogromna večina liberalnega učiteljstva je pa s svojim vodstvom skrajno nezadovoljna“, tako je govoril poslanec in predsednik Slom. Zveze. Jaklič je pri tem gotovo mislil na svoj obupni položaj po

14. X. 1909.

ko je dan za dnem odpiral pisma ogorčenja od svojih vdanih in ko se mu je z dežele naznanjalo, **da se njegov stolček maje.** Kot nekak odmev se je sedaj Jaklič spomnil onih dni in je v bajni fantaziji naslikal nasprotno sliko, da prikrije tako svoje slabo stanje moči nad svojimi podložniki.

Ves govor Jakličev je bil sprejet tako od kler. javnosti in od Slomškarjev v splošnem — kakor prihajajo glasovi iz raznih strani — z največjim presenečenjem, in le en glas je šel po klerikalnem svetu: Tako plitvega govora — kakor je bil Jakličev na zborovanju Slom. Zveze — še niso slišali. To kaže najnižji štadij duševnih zmožnosti in bližajoči se konec Slomškarije!

Dr. Lampetova pridiga. Tudi dr. Lampetove klobasarije na zborovanju Slom. Zveze so pokazale višek zmedenosti — zaradi začudenja, da Slomškarija tako rapidno jemlje konec, kar je pokazalo prav zadnje zborovanje. Malo je manjkalo, pa bi dr. Lampe pričel govoriti na zborovanju o svojih mlinih, zakaj to kaže že njegovo norčevanje iz Slomškarjev, da jim pravi: „Pozdravljam „Sl. Zvezo“, ker v njej vidim edino organizacijo, **ki odgovarja**

smislu sedanjega šol. zakona“. Na to je pa dr. Lampe pozabil, da je sedanji šolski zakon prokletod papeža in da so se Slomškarji sami izrekli zoper sedanji šolski zakon. Najbrže je pa hotel dr. Lampe s tem Slomškarje prav grdo potegniti; še bolj nesramen je pa „Slovenec“, ki piše, da so Slomškarji temu — pritrjevali!

„Številu članov ne pripisujem sicer posebne važnosti“, tako je tolažil Lampe Slomškarje zaradi odpadanja in propadanja Slomškarije. No, komur ni to zborovanje in poročilo tajnika, ki je z največjo silo izzvan izjavil, da je Slomškarjev 300, odprlo oči, temu: blagor ubogim na duhu! Prvič presenetljivo pičla udeležba na zborovanju in drugič falsifikacija članov na ta način, da se prišteva pravim članom duhovščina, to mora odpreti še tako topemu Slomškarju oči.

„Nekaj glede regulacije učiteljskih plač“. To je naslov pasusu o reg. učiteljskih plač, ki se mu Lampe skoro letos ni mogel izogniti, če ni hotel razbiti še tega kosa koristolovne družbe, ki je še pod okriljem Slom. Zveze. Koritarji so odpirali svoja usta, da bi jih dr. Lampe zopet nasitil s kako obljubo, a v njih največje začudenje jim topot niti tega ni privoščil. Zabavljanje po zborovanju je bilo splošno!

Kaj je novega pri dr. Lampetovi izjavi o izboljšanju gmotnega stanja učiteljstva? Ničesar — in tudi nihče ne bo trpel kaj novega! Deželni šolski svet je že prej protežiral Slomškarje in je sedaj dr. Lampe le pribil to pristranost javno. Pri podeljevanju podpor je dež. odbor že dosedaj prakticiral pristrano, da je Slomškarje protežiral in naravnost odrival napredno učiteljstvo in je dr. Lampe sedaj to pribil le še javno. Ves politiški bojkot, ki ga izvaja S. L. S. od početka zavladanja do danes, je bil že javna tajnost in ga je prvo okusilo napredno učiteljstvo, še preden se ga je upala klerikalna stranka javno proklamirati. Gospoda naj si pa zapomni: Kdor ubija, bo ubit!

300 markiranih članov ima Slom. Zveza, tako je izjavil nje tajnik. Zlagali se niso nič manj nego za polovico, saj nam to izpriča lahko sam ljubljanski škof Jeglič, ki so mu predložili listo vseh Slomškarjev. Polovico izmed vseh je duhovščine, potem so častno zastopane mlajše učiteljice, nato pride za tri desetice koritarjev. Pa če jih je končno 300, mi nimamo ničesar proti temu, naj pa si razprodajo „Ročni zapisnik“ sami med seboj, samo naše člane naj puste po

14. X. 1909.

pri miru in jih naj ne nadlegujejo!

„Predsedniku Jakliču se pa naroča, naj deluje na to, da se bodo plače regulirale v višini dohodkov, ki jih ima uradništvo XI., X., IX. in VIII. činovnega razreda. Jaklič opozarja na izvajanja dr. Lampeta in obljubi, da se bo potegoval za dobro regulacijo“, Slomškarji so Jakliču pri tem pritrjevali, ko se je Jaklič tako grdo iz njih norčeval, saj nam to pričajo dejstva, ko je v deželnem zboru dne

14. X. 1909.

glasoval Jaklič in Ravnikar proti regulaciji učiteljskih plač.

„Prosilcem za učiteljske službe!“ Pod tem naslovom prinaša „Slovenski Učitelj“ članek, ki ga je „Uč. Tov.“ prinesel že pred desetimi leti. — Tako capljajo počasi za nami!

Nadučitelj Fr. Petrič je priporočal strogo kontrolo pri sprejemu v Slomškovo Zvezo na nje občnem klavernem zboru. Koritarjev je pač že preveč, a koritic premalo. Da bi pa Petrič mislil na moralo članov pri sprejemu, tega si niti misliti ne moremo, ker Petrič dobro ve, da ima Slomškova Zveza prostora tudi za moralno propalico, ki ji je denunciacija kolege dejanje kreposti!

Ventilacijo odpirajo! „Slovenski Učitelj“ piše v 9. štev. sledeče: „Ne bo vse res. Ljudje, ki niso s srcem, z dušo in prepričanjem naši, naj ne silijo v naše vrste, to smo že večkrat odkrito povedali na naših shodih in sestankih. Koristolovci, ki nimajo toliko značajnosti, da bi moško izpričali načela „Sl. Zveze“ tudi pred našimi nasprotniki, naj si poiščejo prostora tam, kamor spadajo. To velja nekaterim, ki „Slomškovo Zvezo“ poznajo samo po imenu, ne uvažujejo pa tega, kar Zveza zahteva, zraven pa vso našo družbo pred javnostjo kompromitirajo. — Ne bo pa res, kar trobijo naši škodljivci med svet, kakor da bi bilo v naši Zvezi skoraj polovico nasprotnega mišljenja. Več jih je, ki so bili poprej zapeljani po izvestnih trobentačih Jelenčevega škvarta — kakor sami priznavajo — pa so zdaj odločni pristaši naši i po mišljenju i po življenju. Mnogo je pa tudi takih, ki so v srcu z nami, pa imajo navado, da glasno izražajo nevoljo nad to ali ono osebo, nad tem ali onim ukrepom, osobito nad malobrižnostjo našega zastopstva glede izboljšanja učiteljske mizerije. Ali je to prepovedano? -- Dobri stvari se s tem res ne koristi, radi tega pa dotični še niso liberalci. — Sicer bomo pa skrbeli, da nepoklicani ne bodo sprejeti v našo Zvezo. Kdor je pa le po imenu Slomškar, bo pa tudi sčasom nehote prišel na hladno“, — Korita, korita, ker k tej notici ni potreba komentarja!

Vrhniško-logaška podružnica Slom. Zveze je imela 13. jul. zborovanje, iz katere poročila v „Slov. Učitelju“ posnemamo dobesedno: „K besedi se je oglasil poslanec Ravnikar, ki nam je v bodrilnem nagovoru dal tudi zagotovilo (?) — (ta vprašaj je tudi v „Slov. Učit.“ — Op. uredn.) izboljšanja naših plač“. — Brez komentarja!

„Slov. Učitelj“ piše: »O napredku na našem šolskem polju je pisal „Slovenec“: „— — — nič ne zaostaja. In tudi rešitev izboljšanja plač ni več da . . .“ (Dajmo se kaj drugega meniti!)« — Opombo v oklepaju prideva uredništvo „Slov. Učit.“ samo. Se pač poznajo med seboj!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 5. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne v šoli v Domžalah. Predava tovariš Zupan iz Dolskega o perutninarstvu.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo zboruje 5. oktobra 1911. ob 10. uri dop. v Gorici v dvorani „Trgovskega Doma“. Dnevni red:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. „Zadružništvo“, predava tov. Fr. Mrmolja.
3. Razgovor o zastopstvu učiteljstva v c. kr. okraj. šolskem svetu.
4. Poročilo o spremembi Zavezinih pravil.
5. Predlogi.

K mnogobrojni udeležbi vabi

Odbor.

Učiteljsko društvo sežanskega šol. okraja zboruje v Nabrežini dne 5. oktobra ob 10½. uri predp.

Vzpored:

1. Predsednikov nagovor.
2. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja.
3. Naše gmotno stanje, poroča tovariš Ant. Mervič.
4. Predlogi in nasveti.

Ker bo to zborovanje za nas posebno v sedanjih kritičnih časih velike važnosti, se nadejamo, da se ga udeleže vsi udje (udinje) brez izjeme.

Na snidenje tedaj v obilnem številu!

Odbor.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri ima 5. oktobra t. l. ob 10. uri predpoldne v Boljuncu v prostorih „Gospodarskega konsumnega društva“ izredni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika.
2. Račun prejšnjega upravnega leta.
3. 2. odstavek § 16. dežel. zakona z dne 30. marca 1870, št. 20.
4. § 18. dežel. zakona z dne 30. marca 1870, št. 20.
5. Odstavek f) § 37. dežel. zakona z dne 27. julija 1875, št. 18.
6. Načrt izpremenjenih pravil „Zaveze“.
7. Slučajnosti.

Kdor želi referirati o zgoraj navedenih predmetih, naj vsaj do 3. oktobra t. l. dopošlje svoj referat predsedniku društva.

Posebna vabila se ne pošiljajo.

Časi so resni in predmet zbora je važen, zato vabi k polnoštevilni udeležbi

odbor.

Srednješolski vestnik.

** **Sovenska razreda na gorški gimnaziji.** Slovenska prva razreda na gorški gimnaziji sta prenapolnjena. V enem je 82 učencev, v drugem pa 70. Na vsak način je nujno potrebno, da otvorijo še en razred za slovenske učence, sicer ni noben uspeh v šoli mogoč. Temu pa bodo seveda ugovarjali, češ, da primanjkuje učnih prostorov. Zato pa je neizogibno potrebno, da vlada vzame v pretres vprašanje šolskih poslopij v Gorici.

** **Realka v Gorici.** Še vedno imajo v Gorici popolnoma nemško realko, dasiravno kriče razmere po odpomoči in je tako izzivanje naravnost škandalozno, Najmanj, kar moremo Slovenci zahtevati, je otvoritev slovenskih pararelk, toda našega glasu ne marajo slišati merodajni faktorji. Potreba tehnikov-domačinov, tehnikov-Slovencev raste od dne dne, ker pa je realka čisto nemški zavod, hodi sedaj vse tja, kjer se odpirajo slovenske paralelke, v gimnazijo. S tem bi bilo pomagano tudi gimnaziji.

** **Kdo bo novi ravnatelj na mariborski gimnaziji?** Dosedanji ravnatelj Julij Glowacki je po malodane 40 službenih letih stopil v pokoj. — „Marburger Zeitung“ pravi, da bo njegov naslednik skoraj gotovo profesor Janko Košan, sedaj na I. državni gimnaziji v Gradcu, ki je deloval dolga leta na mariborski gimnaziji kot profesor in si je pridobil vsestransko mnogo simpatij. Odločitev pa še ni padla.

** **Srednješolska imenovanja.** Kranjski deželni šolski svet je imenoval učitelja petja na višji realki v Verseczu, Jožefa Bervarja, za leto 1911/12 za učitelja petja na I. državni gimnaziji v Ljubljani. — Protoprezbiter Božidar Govedarira je imenovan za ravnatelja teologične učilnice v Reljevu. Gimnazijski profesor Mijo Poljak je imenovan za gimnazijskega ravnatelja v Mostaru, gimnazijski profesor dr. Marko Alaupović pa za ravnatelja na višji gimnaziji v Tuzli. Na goriški gimnaziji so imenovani za suplente Steblovnik, Ravtar, Šorli in Kheil.

Književnost in umetnost.

Drugi zvezek Žirovnikovih narodnih pesem je ravnokar izšel in se ga dobiva v „Učit. tiskarni“. Obsega naslednje pesmi: 1. Ko dan se zaznava. 2. Priroda je spala. 3. Lepa si pomlad zelena. 4. N'coj je en lep večer. 5. Jager gre na jago. 6. Ptiček prav majhen je. 7. Pojte, pojte, drobne ptice. 8. Po jezeru. 9. Pobič sem star še-le 18 let. 10. Tam za turškim gričem. 11. Oj ta soldaški boben. 12. Najlepše življenje ima postiljon. 13. Stoji tam gora Limbarska. 14. Stoji učilna zidana. 15. Ropoče mlin v dolu nad bistro vodo. 16. Rožic ne bom trgala. 17. Kje so moje rožice. 18. Mati zakliče. 19. Venček na glavi se. 20. Svetlo solnce se je skrilo. Tov. Žirovnik je zbral tudi v tem zvezku bisere narodnih pesem in jih podal šolski mladini. Širite torej te pesemce med narod, da zvene iz tisočerih mladih grl po naši mili slovenski domovini.

Politiški pregled.

* **Možitev učiteljic.** Krščansko-socialni klub v nižjeavstrijskem dež. zboru je sklenil izpremembo zakona o pravnem razmerju učiteljstva v smislu, da bo učiteljicam na Dunaju dovoljena možitev, dočim bo to učiteljicam na deželi tudi zanaprej prepovedano.

* **Nemška krščansko socialna stranka** je popolnoma v razpadu. Stranka je opustila strankino tajništvo, ki je razpolagalo z velikim aparatom. Prišlo pa je tudi do razdora v dunajski krščansko-socialni stranki. Nacionalna skupina krščansko-socialne zveze meščanskega kluba se je samostojno konstituirala. Deželni odbornik dr. Gessmann je šel na dopust, ki konča šele po deželnozborskem zasedanju. Kakor govore, se bo dr. Gessmann odpovedal deželnemu odborništvu. In ne bo dolgo, ko bodo zapeli: Sic transit gloria mundi . . .

* **Letošnje škofijske konference.** „Austria“ poroča, da se bodo vršile letošnje škofijske konference avstrijskega episkopata zadnje dni meseca oktobra v palači dunajskega nadškofa. Med drugim se bo pečala konferenca tudi s premestitvijo praznikov, o katerem predmetu bo glavni poročevalec nadškof dr. Nagel.

* **Kongres mest.** Dunajski župan dr. Neumayer skliče kongres avstrijskih mest na Dunaj za bodoči mesec. Kongres se sestane dne 17. oktobra. Na kongresu, na katerim so povabljena vsa mesta avstrijska, ki imajo lasten statut, se bo razpravljalo o draginji živil, o pomanjkanju stanovanj in o ustvaritvi novega zakona proti kužnim boleznim.

* **O češko-nemški spravni akciji** poročajo sledeče: Nemški voditelji so imeli konferenco z najvišjim deželnim maršalom. Nemci smatrajo draginjsko vprašanje, ki je mislijo Čehi sprožiti v deželnozborskem zasedanju, kot precejšnjo oviro in težkočo. Po njihovem mnenju more akcijo proti vladajoči draginji uspešno uvesti edinole državni zbor. Nemci pa sumničijo tudi posebno češke agrarce, da hočejo ti s tem pridobiti raznim svojim gospodarskim organizacijam deželne podpore, za kar pa dežela pri teh razmerah nima denarja. Deželni odbor je že izdelal načrt za regulacijo učiteljskih plač. Stroški v prvem letu bodo znašali 15 mil. kron.

Kranjske vesti.

—r— **C. kr. okr. šolski nadzornik A. Maier.** Da nadzornik Maier izvrstno ureja svojo osebno politiko nad učiteljstvom, tega mu ne more nihče oporekati. Zadnjič je najel enega učitelja, da ga „malo“ zagovarja v „Slovencu“, potem najame enega, da ga zagovarja v „Slov. Učitelju“. No, pri ženskah si išče zaupnic s pohvalnimi dekreti — po katastrofi; naslanja se na trhlo Slomškarijo, ker vlada mu ne daje dovolj garancije in varstva. O pristranosti Maierja niti besedice, ker se to dožene s časom in drugače!

—r— **Maierjeva učila — izdala „Katoliška bukvarna“.** O kramarskem talentu nadzornika Maierja smo že itak govorili. Njegovo ime je po krivdi in nesreči podrejenega mu učiteljstva zaslovelo med — pedagoškimi pisatelji, a to mu še ni zadoščalo. Zadnje leto so se morale mlajše ljubljanske učiteljice mučiti s sestavo učil po Maierjevem okusu. Ko je bila stvar sestavljena, je izdal Maier učila pod svojim imenom, in tako se danes nahaja Maier tudi med „iznajditelji“ in gotovo uživa tudi od teh učil svoje procente, kakor od izdajateljstva svojih učnih slik.

—r— **Zadnje čase se „Slovenec“ grozno jezi,** ker smo konštatirali, da sta stebra Slomškove Zveze dne

14. X. 1909.

v kranjskem deželnem zboru glasovala proti interesom učiteljstva in da vedno zastopata le protiučiteljske interese pri S. L. S. In takih ljudi — kakor sta Jaklič in Ravnikar — ima Slomškova Zveza v večini. Fiat:

14. X. 1909.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Namesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega učitelja Henrika Paternosta je imenovana kot suplentka na ljudski šoli v Senožečah učiteljica Angela Sila iz Šmihela. Bivša suplentka na ljudski šoli v Senožečah je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Šmihelu. Provizorična učiteljica Ivana Draksler je imenovana za provizorično učiteljico v Dvoru. Bivša suplentka v Št. Rupertu Ida Papula je imenovana za provizorično učiteljico v Kalu in bivša suplentka v Čatežu Marija Strauss za provizorično učiteljico in voditeljico v Zanešku. Namesto učiteljice na dopustu Zofke Suša je imenovana kot suplentka na štirirazrednico na Jesenicah Klotilda Burgerjeva. Za provizorično učiteljico in voditeljico v Telečjem vrhu je imenovana Marija Grobovšek. Za provizoričnega učitelja na ljudski šoli v Borovnici je imenovan Josip Stojkovič. Za provizorično učiteljico na trirazredni ljudski šoli v Brusnicah je imenovana Pavla Zurc, za suplentko na petrazredni dekliški šoli v Kranju pa Olga Šavnik. Namesto učitelja Ivana Petrovčiča je imenovana kot provizorična suplentka na slovenskih dekliških šolah v Ljubljani suplentka Karla Kleč, nadalje volonterka Josipina Švigelj za suplentko na I. mestni deški ljudski šoli in prov. učitelj Ivan Michler za provizoričnega učitelja na I. mestni deški ljudski šoli. Provizorična učiteljica v Zgornjih Sušicah Angela Gradišar je premeščena v Spodnjo Nemško vas. Namesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajočega Josipa Ažmana je imenovana Julijana Rotar kot suplentka na trirazredni ljudski šoli v Besnici. K brezplačni šolski praksi se pripusti Ana Mandelj na ljudski šoli v D. M. v Polju, Josipina Ravnikar pa na Viču. C. kr. okr. šol. svet postonjski je imenoval namesto obolele učiteljice Amalije Trampuž izprašano učiteljsko kandidatinjo Ivano Zarilj za suplentinjo na ljudski šoli v Spodnjem Zemonu. C. kr. okr. šol. svet kočevski je imenoval namesto obolele učiteljice Mihaele Novak dosedanjo suplentinjo v Stari Loki Ano Ganslmaier za suplentinjo na dekliški ljudski šoli v Kočevju. C. kr. okr. šol. svet ljubljanske okolice je imeneval absolviranega učiteljskega kandidata Viktorja Laharnarja za provizoričnega učitelja in voditelja enorazrednice v Notranji Gorici. C. kr. okr. šol. svet kranjski je imenoval bivšo suplentinjo na ljudski šoli na Dobrovi pri Kropi Marijo Habe za provizorično učiteljico na trirazredni ljudski šoli v Selcih, dosedanjo provizorično učiteljico na trirazrednici v Selcih Terezijo Rant za provizorično učiteljico in voditeljico na enorazredni ljudski šoli v Malenskemm vrhu, učit. Marjeto Bortollotti za provizorično učiteljico na štirirazredni ljudski šoli v Šmatnem pri Kranju, provizorično učiteljico Ivano Valenčič v Šenturški gori na dvorazrednico v Velesovem, suplentko na deški ljudski šoli v Kranju Marijo Novak za provizorično učiteljico na dvorazredni ljudski šoli v Preddvoru, Amalijo Hrovat za provizorično učiteljico na petrazredno deško ljudsko šolo v Škofji Loki, bivšo suplentko Karolino Zupančič za provizorično učiteljico na dvorazrednici v Žabnici, prov. učitelja Leopolda Ažmana za prov. učitelja in vodjo na dvorazrednici v Žabnici, Frančiško Urbančič za prov. uči-

teljico na štirirazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Kranju ter namesto učiteljice Eme Peče kot voditeljico gospodinjskih tečajev Terezijo Črnologarjevo za suplentko na ljudski šoli v Selcih. Ana Šest je imenovana za suplentinjo v Št. Vidu pri Vipavi, kjer je obolel nadučitelj Ivan Rudolf. Bivša učiteljica ljubljanskega uršulinskega samostana Marija Rus je imenovana za začasno učiteljico v Poljanah, za suplentinjo v Selcih pa izprašana učiteljska kandidatinja Antonija Colnar. Za provizoričnega učitelja na petrazredni ljudski šoli v Št. Vidu nad Ljubljano je imenovan Makso Jovan. Provizorični učitelj v Boštanju Josip Trobš je imenovan za provizoričnega učitelja na dvorazredni ljudski šoli v Bučki.

—r— **V mestni dekliški licej** je sprejetik 299 gojenk, in sicer šteje I. razred 34, II. 48, III. a 38, III. b 37, IV. a 40, IV. b 38, V. a 33, V. b 31 gojenk. Poleg teh se je vpisalo v pedagoški tečaj 31 absolventk višje dekliške šole.

—r— **Začetek šolskega leta v Novem mestu.** V deško ljudsko šolo je bilo sprejetih 209 učencev, in sicer v I. razred 41, v II. razred 48, v III. razred 58 in v IV. razred 62 učencev. — V dekliško ljudsko šolo je bilo sprejetih 185 deklic, in sicer v I. razred 42, v II. razred 41, v III. razred 35, v IV. razred 34 in v V. razred 33. — Na novo sta nastavljeni na dekliški šoli učiteljica Ana Kilar in suplentka Olga Andrejčič. — Nekaj razredov je v Narodnem domu, nekaj v hiši ravnatelja Fajdige.

Štajerske vesti.

—š— **Slovenskim katehetom.** Glasom „Slovenskega Gospodarja“ z dne 14. sept. t. l. je šola zato poklicana, da nam vzgoji pošteno, značajno in narodno čutečo mladino. — Prav dobro! — Pa žalibog imamo v tem oziru mnogo žalostnih izkušenj, nadaljuje „Slovenski Gospodar“, da se mladina ne vzgojuje kakor bi se morala. — Tudi to je resnica! — Takisto pa je tudi resnica, da tega nismo krivi mi, temveč edino le samo vi. — Zakaj? — Zato, ker edino le samo vi zavirate ter nasprotujete zdravemu ter normalnemu razvoju šolstva. — Kako je to mogoče? — Nekateri dokazi se nahajajo v isti številki „Slovenskega Gospodarja“. Torej pa le poslušajte! — To velezanimivo glasilo si namreč predstavlja edino pravilno vzgojo naše mladine tako-le: Edini vzgojevalec v šoli je in naj bi bil le samo katehet. O delovanju kakega drugega činitelja v šoli niti govora ni. In če se že slučajno porabi za poučevanje v šoli kaka druga nekatehetska oseba, pa sploh tega še niti omeniti ni treba, zakaj ravnati se mu je tako, kakor zahteva katehet. On torej določuje snov kakor tudi način poučevanja. Seveda, kar se tiče snovi, bi zadostoval krščanski nauk. Kar se pa načina tiče, bi bilo pa tako: Učenci bi se najprvo navadili v branju, a potem pa v učenju na pamet. Zraven stoječemu učeniku ne bi preostajalo nič drugega kakor vihteti z dolgo palico po ubogih črvičkih ter kvečjemu hrepeneti po okusno opremljeni opoldanski pečenki. Ne bilo bi to ravno napačno, kajneda? — Za ta nekultiviran razvoj šolstva sposobni bi bili morebiti edino-le naši pedagoški odpadniki, tudi Slomškarji imenovani. Naš dični ter nepozabni Slomšek je namreč imel o vzgoji naše mladine docela druga nazore. Le čitajte njegovo krasno knjigo „Blaže in Nežica“ in prepričali se boste, da so se učili v Slomškovi šoli še marsikaj drugega, ne pa morebiti samo naukov iz katekizma! — Nadalje naj nam blagovolijo gospodje kateheti blagovoljno oprostiti, da izpregovorimo o katekizmu samem. To seveda bodo tem rajše pripustili, ker se tudi oni neprestano zaganjajo v naše, torej v posvetne zadeve, o katerih sploh nobenega pojma nimajo. Ne bi se posluževali tega prava, temveč vse voljno prenašali, ko bi bila tudi njihova organizacija korektna ter v vsakem pogledu vzorna. — Kar se torej katekizma tiče, smo mnenja, da sodi prej na univerzo nego v ljudsko šolo. V ljudski šoli se namreč nahajajo še mlada, nerazvita bitja, ki nikakor ne pojmijo čestokrat težkih ter filozofičnih vprašanj katekizma. Krščanski nauk bi se poučeval v ljudski šoli veliko prikladneje ter uspešneje v obliki kratkih povestic ter prilik iz navadnega življenja. Saj je tako učil krščanski nauk tudi naš prvi katehet božji Zveličar sam. Zakaj ga torej ne posnemate, ako ne marate mlačnih kristjanov! Zakaj torej hodite po poti doktorja Martina Lutra, ki je namreč prvi razširjal svoje verske nauke v obliki katekizma. Vsepovsod se je začelo reformirati na šolskem polju; ganite se tudi vi! Sicer bi pa bila tozadevna reforma pri vas enostavna. Vam namreč ne preostaja nič drugega nego vrniti se nazaj h Kristusu Gospodu! — Kakor rečeno, ne brigali bi se veliko za vašo upravo, ko bi se neprenehoma ne vsiljevali v naše šolske zadeve V isti številki „Slovenskega Gospodarja“ namreč pravite, da niste za osemletno šolsko dobo. Za Boga, pa saj tudi vi poučujete osem let krščanski nauk v ljudski šoli, pa še ne zadostuje. Ko namreč otrok izstopi iz šole, potem se šele začne vbijanje v glavo različnih katekizmovih naukov. Zakaj vsako leto mu je prebiti strog ter jaseo izpit v cerkvi. Ako je kaj znal, dobro — ako pa ne, se mu je pa odrekel v sramoto celi soseski izpovedni listek. O drugih krščanskih naukih itd. niti ne govorimo. — Glejte, učitelj bi pa naj naučil otroka v osmih letih ne samo pisati, brati in računati, temveč mu še prisvojil mnogo, mnogo drugega za sedanje razmere v človeškem življenju neobhodno potrebnega in koristnega. — To vse pa seveda vi zavidate našemu ljudstvu. V kalni vodi je dobro ribariti, kajneda! Pa vedite, jedro našega ljudstva je ob naši strani. Ono čisla svojega trpečega ter požrtvovalnega učitelja ter visoko ceni ljudsko šolo. Pazite torej, da tudi masa ljudstva ne uvidi vaših nečednih nakan; zakaj prišli bi kar čez noč pri njem ob vse zaupanje. Glejte, tako ljudsko učiteljstvo skrbi za blaginjo in napredek našega milega, teptanega ter zaničevanega slovenskega naroda, dobro vedoč, kolike važnosti je posebno dandanes dobro organizirano ljudsko šolstvo. To zna dandanes skoraj že vsak človek; samo vi se temu trdovratno ustavljate ter hočete razrušiti osemletno šolsko dobo. Glejte, sam slavni japonski general Nogi je postal ljudski učitelj ter poučuje baje nedoletno deco. Ako ste torej pravi, nesebični prijatelji našega naroda, kar zmeraj in zmeraj poudarjate, ne boste nikdar ter nikoli več nasprotovali ljudski šoli, temveč boste sami zahtevali ter še sami pripomogli, da se ljudska šola kolikor le mogoče izpopolni. Zakaj vedite enkrat za vselej, da je obstoj našega naroda v prvi vrsti od tega odvisen. — Nadalje oporekate tudi znižanju učencev v posameznih razredih. Seveda, da tudi to poudarjate proti svojemu prepričanju. Zakaj nerazsodni masi hočete tudi s tem natveziti svojo veliko skrb za blaginjo ljudstva s tem, da hočete preprečiti zidanje šolskih palač. Vsak izmed vas namreč le predobro ve, da se v šoli, kjer je sto ali več učencev skupaj stlačenih, ne da nič prida doseči. Učitelj bi moral imeti železna prsa ter biti sploh nekako nadnaravno bitje, ko bi hotel brzdati ter uspešno poučevati to množico. On pa je žalibog le samo izstradano in izmučeno človeško bitje. Čestokrat nima niti toliko, da bi si kupil zajtrk. S praznim želodcem se muči v šoli dan za dnevom. Seveda, vi si tega nikakor ne morete predstavljati, ker sedite dan za dnevom pri dobro obloženih ter okusno opremljenih mizah. Ako ste siti vi, mislite, da je potem sit ves ostali svet Zato tisto nasprotje proti regulaciji naših plač. Kako se vendar to strinja z nauki naše sv. vere, katerih čuvaji, ne pa lomilci bi v prvi vrsti morali biti vi. Torej gorje tistemu, ki preganja uboge ter sirote, trikrat gorje pa tistemu, ki odteguje delavcem najemnikom toli zasluženo plačilo! —

—š— **Jesenskega zasedanja štajerskega deželnega zbora ne bo.** Iz Celja poročajo z dne 21. septembra: Iz Gradca se nam poroča, da jesenskega zasedanja štajerskega deželnega zbora ne bode. Nemškonacionalna večina se je uprla vsaki koncesiji za ustanovitev slovensko-klerikalne obstrukcije.

—š— **Deželne učiteljske konference** v Gradcu so se udeležili tudi nadzorniki Heric, Schechel, Supanek in Vodušek.

—r— **Okrajni šolski nadzorniki** na Štajerskem so imeli v nedeljo, 10. sept., v Gradcu v Ferdinandeumu svoje zborovanje pod predsedstvom ces. svetnika H. Trunka. Zborovanja se je udeležil tudi dvorni svetnik dr. Karel Tumlirz. Mestni šolski nadzornik Jos. Göri je zanimivo poročal o svojem poučnem potovanju po raznih mestih Nemčije, kakor Lübeck, Hamburg, Huting pri Bremnu, Berlin, Charlottenburg, Lipsija in Draždane. Zvečer so se zabavali v hotelu Kaiserkrone.

—š— **Kokarje.** Pišejo nam: Naš premili, naš prelepi jezik slovenski zapostavljajo dandanes skoro pri vseh uradih, od najnižjega občinskega do najvišjega deželnega urada; povsod po naši prelepi slovenski domovini se bleste po javnih napravah le samo tuji jeziki; na celi črti se zapostavljajo naši ljudje ter pošiljajo celo v tuje kraje med tuje narode, med nami so pa nastavljeni skoro sami tujci; Slovenija je takorekoč prepežena z nemško, laško ter madjarsko pajčevino. Vse to pa le zaradi naše narodne zaspanosti, vse to pa le zaradi naše narodne brezbrižnosti, vse to pa le zaradi naših bratomornih bojev, vse to pa le kratkomalo zaradi naše prastare, klete nesloge slovanske. — Tembolj mora pa veseliti vsakega iskrenega narodnjaka, ako vidi, da vendar tuintam kak urad ne uraduje samo izključno v slovenskem jeziku, temveč tudi neustrašeno ter odločno zahteva, da se poslužujejo v občevanju z njim tudi vsi drugi uradi, ki jim je podrejen, izključno slovenskega jezika. To seveda je pod sedanjimi, zaradi nestvarne, strankarske ter izdajalske naše politiške taktike temeljito zavoženimi razmerami hud boj. Tem večja čast pa gre onim organom, ki se ga vkljub vsemu temu ne ustrašijo. Ta čast gre dosedaj v prvi vsti občini Kokarje z njenim dosedanjim strogo narodno čutečim občinskim predstojnikom na čelu. Pozabiti seveda tudi ne smemo, da si je brezdvomno v tem pogledu pridobil največ zaslug dosedanji občinski tajnik, tovariš nadučitelj Radoslav Knaflič sam; zakaj vsakokratni tajnik je in ostane duša vsakega občinskega urada. — Vse drugače seveda pa je in ostane to, ako je pri občinskem uraeu nastavljen kot tajnik sicer navidezno dobrodušen, pa vsekakor izdatno prikrajšan mežnar ali orglar, kar se žalibog dandanes često opaža, ako pride na krmilo takozvana duhovniška stranka, ki občinsko upravo samo le izkorišča v svoje sebične namene in ki so ji pravice našega slovenskega jezik le samo devetstodevetindevetdeseta briga. Sedaj seveda poneha prejšnji narodnostni boj ter se odslej goji zgolj le samo ona taktika, ki je edino kriva, da vidimo na našem politiškem obnebju zgoraj navedene prikazni, ki edina je kriva, da smo izgubili mi Slovenci skoro vso svojo lastnino, le samo koža in kosti so nam še ostale, ki edina je kriva, da Slovenci dandanes niti ne vedo, da že umirajo, da že kihajo v mrtvašnici. — In v resnici se nam dozdeva, da imajo naši lažinarodnjaki nad tem svoje posebno dopadenje. Zato pa tudi tisto zmagoslavje po duhovniških časopisih, zato tista neprimerna poročilo v „Slovenskem Gospodarju“ in zato pa tudi tisti — mislim, da docela opravičeni — resignirani vzdih „Tožna nam majka“, ki je provzročil tov. tajniku toliko preglavice. No, ako pa k temu v resnici ni bil podan utemeljen povod, naj bi pa poslal tov. tajnik svoj popravek „Slovenskemu Gospodarju“, ki trosi toli neprimerna poročila širom Slovenije, ne pa „Učiteljskemu Tovarišu“. Zakaj bi pljuvali v lastno skledo, zakaj bi sami sebe zaničevali, saj že pregovor pravi: „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti“. To tujčevo peto smo okusili mi učitelji že dovolj; najhuje skoraj jo pa čutimo sedaj, ko nam kruli po naših praznih želodcih v vseh mogočih variacijah!

Goriške vesti.

—g— **V Sv. Križu na Vipavskem** so izvolili mestnim županom tovariša Medveščka, nadučitelja istotam. Klerikalci so se upirali in so pri prvotnih volitvah zbežali. Postava jih je pa drugič za ušesa privlekla k volitvi. Naši vrli možakarji so jim pa pokazali, da se ne dajo od klerikalcev oplašiti. — Mi iskreno čestitamo tovarišu na izkazan časti, Križanom pa na vrlem županu!

—g— **Razpisano mesto strokovnega učitelja.** — Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici je razpisano mesto strokovnega učitelja v X. plačilnem razredu (letna plača 3000 K). — Prošnje je vložiti do 15. oktobra tek. leta pri deželnem odboru.

—g— **Razpis štipendijev.** Razpisujeta se dva deželna štipendija po 600 kron, ustanovljena od deželnega zbora s sklepom z dne 10. septembra 1888 v spomin 40 letnega vladarstva Nj. V. presv. Cesarja Franca Jožefa I. Udeležiti se morejo te ustanove dijaki, sinovi očeta, rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji na avstrijskem vseučilišču, na tehniki ali na višem poljedelskem zavodu skozi vsa leta visokošolskih študij, držeč se obstoječih postavnih predpisov. Prosilci naj podajo svoje vloge deželnemu odboru do 31. oktobra 1911 in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o premoženjskih razmerah dotičnih družin, o tem, da so vpisani na kakem izmed navedenih učiteljišč in o dosedanjem napredovanju. Razpisuje se nadalje štipendij v znesku 600 kron ustanove Nj. ekscelence deželnega glavarja grofa Franceta Coronini Cronberg, ustanovljene v spomin na štiridesetletnico vladanja Nj. V. presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Za ta štipendij se morejo potegovati ubožni dijaki, obiskujoči avstrijsko visoko šolo (vseučilišče, tehniko, visoko kmetijsko šolo), ki so pristojni v pokneženo grofovino Goriško in Gradiško, brez razlike veroizpovedavanja in narodnosti. S potrebnimi izpričevali opremljene prošnje naj se predložijo deželnemu odboru do 31. oktobra 1911.

Tržaške vesti.

—t— **Slikarska in kiparska šola v Trstu.** Studij po naravi v atelieru in v plein-airu za začetnike in za izpopolnjevanje. Dnevni kurz od 2—4, od 4·30—6 za otroke. Večerni kurz od 6·30—9 (pripraven posebno za one, ki so po dnevi zadržani). Ure za dame kakor konvenira. — Poučuje se cela tehnika slikarstva in grafike. Natačnejši prospekt ter vpis v Slov. čitalnici (Narodni dom).

t— **Naše gledališče** nam pripravlja za otvoritveno predstavo dne 1. oktobra najlepše iznenadenje s prekrasno Vojnovićevo dramsko pesmijo Smrt Majke Jugovićev. — Med slovanskim občinstvom Trsta, posebno tudi srbskem, pričakujejo z napetostjo te predstave. S to uprizoritvijo hoče dokazati naše gledališče svoje stremljenje po napredku in umetniškem izpopolnjevanju. To nas mora radostiti tembolj, ker nam naše gledališče kaže s tem, kako se zaveda svoje kulturne misije, posebno pa tudi naloge, da seznaja naše občinstvo sosebno s slovanskimi deli velike literarne vrednosti.

Istrske vesti.

—i— **Kako skrbe za šolstvo v Istri.** Po vpokojitvi bivšega nadučitelja Ivana Kurenta, ki si je pridobil veliko zaslug za probujo narodne zavesti v Dekanski občini in v koprskem okraju sploh, je poslal c. kr. okrajni šolski svet v Kopru na njegovo mesto za provizoričnega učitelja Valentina Semiča vkljub temu, da se je od strani zavednega prebivalstva temu prigovarjalo. Krajni šolski svet in tudi zastop občine Dekani sta — kakor zakonito — predlagala tri prosilce, od katerih je deželni odbor istrski v svoji seji dne 23. junija t. l. pod št. 3742 imenoval Hermana Rudeža definitivnim učiteljem za Dekani. — Toda zgodilo se je nekaj, kar je morda bilo izključeno že pri Keltih, ki vendar niso razpolagali s takimi komunikacijskimi sredstvi, kakor mi, ki živimo v veku kulture in aeroplanov. — Do danes namreč, ko štejemo od 23. junija t. l. že tri mesece, nidobil Rudež imnovalnega odloka. — Ta praksa višjih šolskih oblasti je učiteljstvu koprskega okraja jako dobro znana in opozarjamo naše narodne poslance, da jo malo preštudirajo ter krivce udarijo po prstih. — In koliko je še učiteljev, ki ne vedo, kaj bo z njimi?!! Na besedo gredo kamor se jih pošlje, stoje tam kakih dvajset ali mesec dni, potem pa morajo — na višje povelje — romati z vso svojo revščino od vasi do vasi liki večnim popotnikom, obsojenim na dosmrtno romanje. Prevozne stroške seveda ne trpi nihče drugi nego učitelj sam, ki je že itak — posebno če je provizoričen — dovolj dobro oskrbljen, da mu gre dobro. In vse se dogaja samo zaradi tega, ker dotični poklicani faktorji, preobloženi z delom, niso imeli časa objaviti eventualne premestitve in izročiti dekrete za počitnic, ampak čakajo na to, da naznanjajo, ko se je šolski pouk že začel. Komu je to korist — ne vemo; vemo pa, da pri tem trpi pouk in napredek otrok, kar je morda glavna in prva svrha učiteljev. — Bilo bi potrebno, da se namreč eventualne premestitve ali imenovanja sporočajo interesentom pred začetkom šolskega leta. Znano je pa, da je šolski nadzornik za italijanske šole vse potrebno ukrenil, da so italijanski učitelji bili pravočasno nameščeni na svojih določenih mestih in da ne trpi italijanski šolski otrok nobene zamude v pouku in napredku. Končno bi stavili do okrajnega šol. sveta vprašanje: jeli z didaktično-pedagoškega stališča koristno, da pričenja šolo kak učitelj, ki pa mora zaradi preobloženosti c. kr. okrajnega šolskega sveta s posli zapustiti svoje prvotno mesto in nastopiti v drugem kraju svojo službo??

—i— **Razpisana služba.** Na državni vzorni kmetiji v Pazinu se ima oddati mesto tehničnega asistenta. Dolžnosti asistenta so, da podpira ravnatelja vzorne kmetije pri vseh njegovih tozadevnih opravilih, posebno pa pri strokovnem poučevanju na omenjeni vzorni kmetiji in pri obdržavanju predavanj in praktičnih demonstracij izven kmetije. Prrošnje je vložiti do 25. oktobra t. j. pri c. kr. namestništvu v Trstu.

Splošni vestnik.

Ivan Hribar je dne 17. t. m. praznoval svojo 60 letnico Zaslužni rodoljub je častni član naše Zaveze. Kot državni poslanec je imel pripravljen predlog v smislu zahtev vsega naprednega avstrijskega učiteljstva. Žal, da je bil državni zbor prej razpuščen, preden je mogel Hribar uveljaviti svoj predlog. Nadejamo se, da se to posreči njegovemu nasledniku. Jubilantu še mnogo zdravih let!

Vsak si preskrbi dokler je čas, toplo obleko. Ne odkladajte, temveč hitite, da ne boste presenečeni. — Toplih dni je še malo in naenkrat nas preseneči jesen. Pišite torej začasa po nove vzornike blaga za gospode in dame na tovarno sukna Karel Kocian v Humpolcu (Kralj. Češko), da vas ne dobe hladni dnevi nepripravljene.

Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in meščanske šole v terminu meseca novembra se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 3. novembra ob 8. uri na učiteljišču v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po predpisanem službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 28. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

— **Čebelarske zadruge v Belgiji.** Čebelarstvo je v Belgiji jako razširjeno. Čebelarskih zadrug deluje 219 s 6485 člani. Te zadruge so zvezane v deset zvez, katerih odposlanci tvorijo sindikalno zbornico v Bruslju. Zbornici je namen braniti in pospeševati interese čebelarjev s predavanji, izložbami, tiskom, nagradami itd.

— **Čebele napovedujejo hudo zimo.** Čebelarji pravijo, da so letos čebele nenavadno zgodaj opustile vsako delo ter zadelale vse špranje in luknje. To znači baje, da se pripravljaje na zgodnjo in mrzlo zimo.

— **Zopet nasilje proti dunajskim Čehom.** Nasilja proti Čehom na Dunaju nadaljujejo. Pred par dnevi sta bili zatvorjeni in zapečateni dve češki šoli „Komenskega“, in sicer v III. ter XII. okraju, pravijo, da iz „higieničnih vzrokov“. Nad 600 čeških otrok je brez pouka. Proti tem nasilje je vložen rekurz na namestništvo.

Raznoterosti.

× **Sv. Anton— podpolkovnik.** Braziljskemu finančnemu ministru Francescu Salles je nedavno prišla čudna prošnja v rešitev. V imenu sv. Antona je povsem resno zahteval gvardijan samostana v Bahiji, da mu izplača svetniku pristoječo, a že od leta 1909. zastalo podpolkovniško gažo. Groteskno na vsej tej stvari je, da je zahteva utemeljena v vseh paragrafih in postavah. Že pred sto leti, dne 4. februarja 1811. je visoka braziljska vlada (uradno podelila) v gorenjem samostanu stoječi sohi sv. Antona „podpolkovniško šaržo“ — s posebnim dekretom. Leta 1816. je bilo to visoko imenovanje potrjeno in je bila obenem čudodolnemu vojščaku določena letna plača 720 reisov (okolo 2000 K). Ker je ta stara odredba še doslej v veljavi, je sedaj finančni minister v „škripcih“ in bo za enkrat rad ali nerad izplačal svetniku gažo. Vbodoče pa se finančni minister lahko izogne tega, še aktivnega „veterana“. On in njegov tovariš v vojnem ministrstvu naj „božjega vojščaka“ uvrstita med stare rezerviste, saj je zaslužil — pokoj.

Po sklepu lista.

Tridesetletnica mature. Maturanti c. kr. učiteljišča mariborskega iz leta 1881. se prijazno vabijo, da gotovo pridejo v torek, 3. oktobra t. l. v Maribor. Istega dne se zberemo v Gambrinovi dvorani zvečer med 6. in 7. uro, kjer bo zabavni večer. Dne 4. oktobra t. l. udeležba pri cesarski maši, potem obisk grobov, ogledovanje novega c. kr. učiteljišča, fotografiranje — skupen obed v Gambrinovi dvorani. Popoldne slučajni izleti in odhodi.

Anton Porekar, sklicatelj.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico ima svoje jesensko zborovanje v sredo, 4. oktobra, ob 11. predpoldne v ljudski šoli na Katinari s sledečim razporedom:

1. Pozdrav.
2. Poročito o važnih društvenih stvareh.
3. Predavanje: »O tipih predstavljanja«, tovariš Fran Marinček.
4. Samostojna predloga znanstveno-pedagoškega odseka: a) O hospitacijah v domačem učiteljskem zboru; b) o okrajnih hospitacijah.
5. Razno.

Tovariši iz mesta in spodnje okolice se sestanejo v »Boschettu« ob 9½ predp. Glede obeda in drugega je odgovoriti brže — bolje na poslane okrožnice. Gostje, tovariši, tovarišice — dobro došli! Samo v slučaju dežja se zborovanje preloži na poznejši čas.

Predsednik.

Listnica uredništva.

—lj— in y: Zadeva je dovoljno pojasnjena. Osebnosti pustimo! Pomenite se na zborovanju učit. društva! Brez zamere! — M. G. v T.: Prihodnjič. Danes nemogoče. — Diamagnetizem: Porabimo prihodnjič. Danes smo Slomškovi Zvezi posvetili že dovolj pozornosti.

Prošnja.

Kamniško okrajno učiteljsko društvo namerava postaviti pokojnemu tovarišu Miroslavu Žebretu, bivšemu učitelju na Skaručni, nagrobni spominek. V ta namen se obrača do tovarišev in znancev pokojnika, proseč blagohotnih prispevkov, ki naj se pošiljajo društvenemu blagajniku tov. Ignaciju Tramtetu, nadučitelju v Kamniku.

Odbor.

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenj. gospodinja kot kavni pridatek najzanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najbolji, „pravega :Francka:“ iz tovarne v Zagrebu vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Lepa
jabolčna drevesa najboljših vrst
(1000 komadov)
:: in približno 5000 trsov ::
(laški rizlec, burgundec in zelenčič)
proda
Tom. Stani, učitelj
Ruše, Štajersko.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Prihranite mnogo denarja

če naročite sukno in modno blago naravnost od eksportne tvrdke
Milica Tomec
Humpolec (Češko)
Vzorci na zahtevo gratis na vpogled
Ičejo se solidni zastopniki.

Marija Tičar
Ljubljana, Sv. Petra c. 26,
nasproti „Zlate kaplje“
priporoča slav. šolskim vodstvom in cenj. učiteljstvu sploh svojo trgovino z vsemi
šolskimi potrebščinami.
Cene najnižje! Postrežba točna!

Jako zanimiv, zabaven in poučen **list s slikami** je
Slov. Ilustrovani Tednik
ki izhaja vsak petek, ter stane četrtletno le K 1·80. Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!
Naslov: „Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Sukna
in
modno blago
za moške in ženske obleke priporoča firma
Karel Kocian
:: tvornica za sukno ::
v Humpolcu (Češka).
Vzorci franko.

Iv. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.

AVGUST AGNOLA
Ljubljana, Dunajska cesta 13
priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalične poizkušnje. — Prevzema vsa v to :: stroko spadajoča dela. ::

Gričar & Mejač
v Ljubljani, Prešernova ulica 9
priporočata v veliki izberi po najnižji ceni
obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice itd. itd.
Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.
Gg. učiteljem in učiteljicam popust za „Učiteljski konvikt“.

SINGER „66“
IZVIRNI SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI
šivalni stroj 20. stoletja
Kupujte samo v naših prodajalnicah ali od njih agentov!
Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana	Kranj	Kočevje	Novo mesto.
Sv. Petra cesta 4.	Glavni trg 53.	Glavni trg 79.	Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželjeno pojasnilo; vzorci za vezenje, krpanje in šivanje zastonj in franko.

Izredno poceni!
Zavoji blaga
za odpošiljatev pripravljeno za ceno
40 m — K 18·—
Ti vsebujejo izbrane ostanke in odrezke v dolžinah od 1 do 8 m pristno barvanega bombaževega sukna za obleke za poletje in zimo, bombaževe flanele, blago za predpasnike, platnine itd.
Vzorcev ostankov ne razpošiljam.
Pošilja se po povzetju.

Tkalnica in odpošiljalnica
Jan Škoda
Červený Kostelec,
Češko, Krkonoši,
priporoča popolne in bogate
opreme za neveste
in druge tkalne izdelke. — Platno in posteljno perilo, rjuhe, bergate, damaste, julete, kanafas, barhente in flanele, brisače itd. Vzorce in cenike gratis in franko.

Posebno opozarjam!
Rjuhe
brez šiva, 150 cm široke, 225 cm dolge, uporabne za najfinejše nevestne opreme, že izgotovljene in zaobljene, garantirano brezhibne za ceno K 2·80 1 kos.
Pošiljam najmanj šest kosov po povzetju.
Važno: Manj vredno blago ne pošiljam in se za neugajajoče denar takoj vrne.
Prosim poskusite!

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

	K
Učne načrte za Kranjsko za eno- in dverazrednice po	—·50
od tri- do osemrazrednice po	—·60
Načela za obči načrt ponavljalne šole	—·25
Cesarska pesem, čveteroglasna	—·14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja	4·—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožefu I.	4·—
Besedilo k Adamičevi speveigri	—·10
Štupar, O prvinah in spojinah	1·50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe	—·20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu	1·20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko	—·20
Mladinski spisi:	
A. Bapè: Mladini I.	1·—
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka I.	1·—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I.	1·—
A. Bapè: Dane	1·—

Telefon št. 118. Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna
registrovana zadruga z omejenim jamstvom
Ljubljana, Frančiškanska ulica štev. 8.
priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu
uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastonj in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste **poštne tiskovine** za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za **obrtno-nadaljevalne šole**, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za **otroške vrtce.** Razne **mape** za uradne spise, za šol. matice iz posameznih listov, za zbirko normalij itd. **Spominske liste** za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske matice. **Podkladke,** ovojni papir, pivnik, pisemski papir za šolsko uporabo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih drustev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.